

deosebit. Noi nu trăim numai trupește, ci trăim haric, harismatic. O parte se poate vorbi, altă parte nu se poate vorbi, sau nu trebuie să se vorbească. Creștinul bun este jumătate om și jumătate înger. Partea lui mai angelică, mai curată, mai pură, nu o spune oricui și oricând, nu face caz de ea, ci o acoperă, ca să fie în taină. Și atunci, cu cât ești mai în taină, cu atât Dumnezeu te răsplătește mai la arătare”.

Așadar această perioadă a vieții părintelui a rămas învăluită în smerenie. Dar dacă nu putem afla mai multe amănunte despre starea sa duhovnicească din propria mărturie, o putem înțelege din mărturiile celor care l-au cunoscut. Deci în partea a doua a cărții sunt prezentate însemnările unor ucenici apropiați, care ni-l înfățișează pe Părintele Ioanichie ca duhovnic harismatic, purtător de daruri ale Duhului Sfânt.

Partea a treia a lucrării de față conține mai multe cuvinte de folos selectate din înregistrările rămase cu vocea Părintelui Ioanichie și aranjate pe diferite teme.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să-l odihnească pe Părintele Ioanichie alături de sfinții și cuvioșii pe care i-a iubit și pe care i-a cinstit în scrierile sale, iar celor ce vor citi această carte să le lumineze calea către locașurile cele cerești.

Editura

*Buna Vestire
Anul mântuirii 2010*

VIATA

Nașterea și copilăria

*Frumos era cândva, demult,
În cântec, basme și povești,
Dar unde-acum să le ascult?
Copilărie, nu mai ești!*

Tocmai acum 28 de ani, undeva într-un sat de rând de pe meleagurile bătrânei Moldove și într-o casă țărănească simplă și cu tablă roșie acoperită, s-a născut un prunc, un suflet omenesc, un om. S-o fi bucurat desigur tatăl lui de nașterea fiului său și mai mult s-o fi bucurat maica sa, care a răbdat chinurile nașterii pentru el, pentru că s-a născut încă un om – un muritor – pe lume. Dar mai mult cred că s-a veselit Sfântul Mare Mucenic Haralambie, care a mijlocit cu rugăciunea sa nașterea pruncului pe lume.

Astfel își descria nașterea Părintele Ioanichie într-o însemnare din anul 1958 din jurnalul său de taină. Se împlineau atunci 28 de ani de la nașterea sa petrecută la 10 februarie 1930, de praznicul Sfântului Mare Mucenic Haralambie, sub ocrotirea căruia a văzut lumina zilei.

Părintele Ioanichie a fost al doilea copil al bunilor creștini Constantin și Elena Bălan din comuna Stănița, județul Neamț. Părinții lui erau țărani simpli. Tatăl,

Mama, Elena, cu fiul Ioan

Tatăl, Constantin, în timpul serviciului militar

Casa părintească

născut la 19 iunie 1903, nu era un om cu multă carte, căci terminase doar cele cinci clase primare de școală pe care le făceau copiii de la țară în acea vreme. La vârsta de 21 de ani, în anul 1924, el s-a căsătorit cu Elena Leahu, născută în 1908 tot în Stănița. Împreună ei au avut o familie numeroasă, cu nouă copii, pentru care au muncit din greu ca să le facă un rost în viață. Nu au fost săraci, aveau pământ destul și animale, dar aceasta îi obliga să fie ocupați tot timpul anului cu lucrul la câmp și în gospodărie.

Stănița, locul de naștere și leagănul copilăriei Părintelui Ioanichie, era o comună obișnuită a Moldovei, cu oameni preocupați mai mult de grijile de zi cu zi, însă și cu o aplecare deosebită spre viața duhovnicească. Două din satele acestei comune – Ghidion (Ghedeon) și Călugărița – poartă nume care ne duc cu gândul la niște monahi și monahii ce au trăit și s-au nevoit pentru dragostea lui Hristos pe aceste meleaguri. Deși în zilele noastre nu se mai păstrează nici o urmă a unor mănăstiri sau schituri în aceste locuri, totuși, dintre credincioșii acestei comune s-au ridicat de-a lungul timpului numeroși călugări. Amintim aici pe câțiva dintre ei care s-au remarcat în mod deosebit: Cuviosul Protosinghel Vichentie Mălău de la Mănăstirea Secu (1887-1945), unul dintre marii duhovnici ai secolului XX, propus pentru canonizare; sora lui, monahia Epraxia Mălău (1890-1967) de la Mănăstirea Văratec; PS Ioachim Băcăuanul (n. 1954), Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului; monahia Iosefina Giosanu (n. 1963), stareța Mănăstirii Văratec; monahia Acachia

Căuş (n. 1953), stareţa Mănăstirii Războieni. Alături de aceştia însă au fost şi alţi nenumăraţi călugări din comuna Stăniţa care au vieţuit în smerenie şi au făcut cinste monahismului românesc.

În acest mediu cu adânci înclinaţii spre viaţa duhovnicească s-a născut şi s-a format Părintele Ioanichie Bălan. A fost botezat la biserica din sat, cu hramul Sfântul Nicolae, primind numele Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul, la care părinţii lui aveau o evlavie deosebită, ţinându-i icoana la loc de cinste în casa lor. Preotul care l-a botezat pe micul prunc, Părintele Dumitru Stan, era un păstor de suflete foarte serios şi sever în toate privinţele, un om cu viaţă exemplară.

Acest preot provenea şi el dintr-o familie de ţărani care au avut 10 copii. El s-a născut în anul 1890, a făcut seminarul la Iaşi şi teologia la Cernăuţi. După ce a lucrat o vreme ca învăţător, din anul 1911 până la moarte, în anul 1964, a fost preot în Stăniţa. Părintele Ioanichie Bălan, descriindu-i ultimele clipe din viaţă în lucrarea sa *Istorie duhovniceşti*, îi face următorul portret:

„În parohia comunei Stăniţa a fost preot regretatul Părinte Dumitru Stan, timp de 53 de ani. Un adevărat model de preot, duhovnic, slujitor şi iconom al casei lui Dumnezeu! Fiii lui duhovniceşti îl pomenesc cu lacrimi pentru sfaturile sale preţioase, pentru slujbele sale pline de evlavie, pentru predicile sale pătrunzătoare şi pentru cântările sale duioase. Aşa a fost de statornic şi veghetor în păstoria turmei lui Hristos pe calea dreptei credinţe, că în acest răstimp, de peste o jumătate de secol, nici un

sectant nu a îndrăznit să se apropie de parohia Stăniţa, iar la biserică era atâta frecvenţă, cum în puţine sate se putea vedea”.

De la acest preot de excepţie avea să primească copilul Ioan primele îndrumări în viaţa duhovnicească. Părintele ţinea ore de religie şi la şcoala generală din sat, iar lecţiile le ţinea cu multă seriozitate, veghind ca elevii să-şi însuşească desăvârşit acele cunoştinţe de care urma să depindă însăşi mântuirea lor.

Pe lângă cele învăţate de la preotul satului, micul Nicu, aşa cum era alintat de cei din familie, a deprins viaţa de rugăciune şi de la mama sa, o femeie simplă, dar foarte evlavioasă şi cu mare credinţă în Dumnezeu. Viaţa cu greutate a satelor moldoveneşti de atunci o învăţase pe aceasta să ceară ajutorul lui Dumnezeu în orice împrejurare. În fiecare noapte se ruga cu lacrimi în taină în faţa sfintelor icoane pentru copiii ei şi pentru toată lumea. Părintele Ioanichie îşi amintea mai târziu de anii copilăriei: „Eram mititel şi o vedeam pe mama cum plângea. Nu ştiam de ce se tot uită la o icoană noaptea şi stă în genunchi, cu broboada pe cap şi cu o lumână aprinsă, singurică. Şi pe urmă mi-am dat eu seama, fiind copilăş, că se roagă. Dar nu ştiam ce înseamnă aceea rugăciune, căci eram doar de câţiva anişori”.

Viaţa de rugăciune a mamei sale o făcea să aibă o bucurie permanentă pe care a păstrat-o până la sfârşit. Adesea putea fi auzită cântând cântarea cea îngerească: „Sfinte Dumnezeule...”, iar pe chip i se citea fericirea de a da slavă lui Dumnezeu pentru toate. La mama sa şi

Căuș (n. 1953), stareța Mănăstirii Războieni. Alături de aceștia însă au fost și alți nenumărați călugări din comuna Stănița care au viețuit în smerenie și au făcut cinste monahismului românesc.

În acest mediu cu adânci înclinații spre viața duhovnicească s-a născut și s-a format Părintele Ioanichie Bălan. A fost botezat la biserica din sat, cu hramul Sfântul Nicolae, primind numele Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul, la care părinții lui aveau o evlavie deosebită, ținându-i icoana la loc de cinste în casa lor. Preotul care l-a botezat pe micul prunc, Părintele Dumitru Stan, era un păstor de suflete foarte serios și sever în toate privințele, un om cu viață exemplară.

Acest preot provenea și el dintr-o familie de țărani care au avut 10 copii. El s-a născut în anul 1890, a făcut seminarul la Iași și teologia la Cernăuți. După ce a lucrat o vreme ca învățător, din anul 1911 până la moarte, în anul 1964, a fost preot în Stănița. Părintele Ioanichie Bălan, descriindu-i ultimele clipe din viață în lucrarea sa *Istorie duhovnicești*, îi face următorul portret:

„În parohia comunei Stănița a fost preot regretatul Părinte Dumitru Stan, timp de 53 de ani. Un adevărat model de preot, duhovnic, slujitor și iconom al casei lui Dumnezeu! Fiii lui duhovnicești îl pomenesc cu lacrimi pentru sfaturile sale prețioase, pentru slujbele sale pline de evlavie, pentru predicile sale pătrunzătoare și pentru cântările sale duioase. Așa a fost de statornic și veghetor în păstoria turmei lui Hristos pe calea dreptei credințe, că în acest răstimp, de peste o jumătate de secol, nici un

sectant nu a îndrăznit să se apropie de parohia Stănița, iar la biserică era atâta frecvență, cum în puține sate se putea vedea”.

De la acest preot de excepție avea să primească copilul Ioan primele îndrumări în viața duhovnicească. Părintele ținea ore de religie și la școala generală din sat, iar lecțiile le ținea cu multă seriozitate, veghind ca elevii să-și însușească desăvârșit acele cunoștințe de care urma să depindă însăși mântuirea lor.

Pe lângă cele învățate de la preotul satului, micul Nicu, așa cum era alintat de cei din familie, a deprins viața de rugăciune și de la mama sa, o femeie simplă, dar foarte evlavioasă și cu mare credință în Dumnezeu. Viața cu greutate a satelor moldovenești de atunci o învățase pe aceasta să ceară ajutorul lui Dumnezeu în orice împrejurare. În fiecare noapte se ruga cu lacrimi în taină în fața sfintelor icoane pentru copiii ei și pentru toată lumea. Părintele Ioanichie își amintea mai târziu de anii copilăriei: „Eram mititel și o vedeam pe mama cum plângea. Nu știam de ce se tot uită la o icoană noaptea și stă în genunchi, cu broboada pe cap și cu o lumână aprinsă, singurică. Și pe urmă mi-am dat eu seama, fiind copilăș, că se roagă. Dar nu știam ce înseamnă aceea rugăciune, căci eram doar de câțiva anișori”.

Viața de rugăciune a mamei sale o făcea să aibă o bucurie permanentă pe care a păstrat-o până la sfârșit. Adesea putea fi auzită cântând cântarea cea îngerească: „Sfinte Dumnezeule...”, iar pe chip i se citea fericirea de a da slavă lui Dumnezeu pentru toate. La mama sa și

la altele asemenea, care dăduseră naștere și crescuseră mulți copii în vremuri de război și de greutate, se gândea Părintele Ioanichie mai târziu când spunea: „Să vedeți fericirea mamelor cu mulți copii și să vedeți deznădejdea unei mame cu doi copii născuți – și aceia sfrijțiți și uscați și betegi – și cu o grămadă de avorturi. Să vedeți bucuria unei țărance cu copii mai mulți. Copiii dau părinților o bucurie extraordinară, Îl aduc pe Dumnezeu în casa aceea”.

Copil fiind, Părintele Ioanichie s-a făcut remarcant prin firea sa serioasă și înclinația deosebită pentru învățătură. În anii de școală petrecuți în satul natal, între 1937-1942, era cel mai bun din clasă, deși, în același timp, trebuia să muncească și pentru familie, păstorind oile și vitele în împrejurimile satului.

A fost o perioadă cu multe greutăți, dar și cu multe bucurii, de care părintele își amintea cu drag la bătrânețe, spunând: „Știm greutățile vieții de la țară. Suntem de la țară toți. Suntem de la câmp. Am păscut și eu oile pe când eram copil și am trăit într-o casă cu nouă copii, dar deși toate necazurile pământești au fost peste noi, eram fericiți. La zece metri de casă era gardul bisericii și când mă uitam la crucea de pe biserica cu hramul Sfântul Nicolae, parcă eram în cer. Și de acolo m-am învățat să mă uit la cerul senin și la curtea bisericii și de acolo, câțiva ani mai târziu, m-a adus Dumnezeu la mănăstire”.

Tineretea

*În dorul meu de Dumnezeu
Te-am căutat mereu, mereu,
Dar lumea toată-am colindat
Și-n sânul ei nu Te-am aflat.
Te-am căutat umblând prin sate
Și prin orașe-ndepărtate,
Dar Tu acolo nu erai
Că-n lume nu mai încăpeai.*

În timpul în care copilul Ioan urma cursurile școlii din Stănița, România intrase în vâltoarea celui de-al doilea război mondial, cu lipsurile și nevoile lui. Vremurile erau tulburi, cu multă nesiguranță pentru viitor. Familia Bălan avea atunci șase copii pe care trebuia să-i crească și să le asigure cele necesare. În momentul în care Nicu încheia cele cinci clase obligatorii de școală, deși avea rezultate foarte bune la învățătură, părinții nu se gândeau să-l dea mai departe la liceu la oraș, știind că nu aveau posibilități ca să-l întrețină. Pe lângă aceasta, în anul 1942 tatăl său a fost chemat în concentrare, lipsind pentru o vreme familia de sprijinul său. De aceea Nicu nu a făcut nici o pregătire specială pentru a da examen la liceu.

Însă ceva s-a petrecut în sufletul copilului de 12 ani. Cu câteva săptămâni înainte de data examenelor, el a început să plângă stăruitor și să ceară să meargă și el

să candideze pentru intrarea la Liceul Comercial din Roman. Până la urmă părinții au cedat rugămintilor băiatului lor. El s-a pregătit vreme de o săptămână și a intrat printre primii la liceu, în vreme ce alți copii cu o situație mai bună din sat, care se pregăteau de mult timp cu profesori, n-au reușit să treacă examenele.

Așadar, începând cu anul 1942, tânărul Ioan a urmat vreme de șapte ani cursurile Liceului Comercial de băieți din Roman. Acesta era un liceu de renume în vremea aceea, unde se făcea școală foarte serioasă. Dintre absolvenții săi unii au ajuns mai apoi miniștri, generali, economiști cu funcții importante. Pentru a frecventa cursurile acestei școli, tânărul licean a trebuit să părăsească viața patriarhală de la sat și să vină la oraș. A fost o mutare providențială în viața lui. Intra într-un oraș zgomotos, cu alt ritm de viață, cu ispite și pietre de poticnire la fiecare pas, dar și cu biserici și preoți evlavioși.

Șederea în Roman nu a fost ușoară. Se lupta mult cu lipsurile de tot felul, cu sărăcia. Din puținul pe care îl puteau trimite părinții de acasă se putea descurca doar cu anevoie. Apoi, în 1943 Stănița a fost lovită de o epidemie de tifos. Oamenii s-au îmbolnăvit unul de la altul. Multă lume era bolnavă. Mama părintelui tocmai născuse cel de-al șaptelea copil și s-a îmbolnăvit și ea. A trebuit să fie internată în spital, unde a slăbit foarte tare și i-a căzut tot părul. Fiind aproape de moarte, i-a cerut soțului să-i facă pod, căci așa era tradiția: cât trăiești să-ți faci un pod, de care să se folosească oamenii și să te

pomenească în rugăciuni, ca să ai pe unde trece în lumea de dincolo, și o fântână. Fântână avea făcută.

Dar, cu voia lui Dumnezeu, a mai trăit în continuare, însă datorită bolii și-a pierdut memoria. Când s-a întors acasă, nu mai știa de copilul pe care abia îl născuse, de care avea grijă o mătușă. În ziua de Paști a venit doctorul care s-a îngrijit foarte mult de ea și i-a zis: „Hristos a înviat, Ileană!”. „Adevărat a înviat, domnul doctor!”, a răspuns ea, și în momentul acela s-a trezit ca dintr-un somn și i-a revenit memoria. Când a auzit băiatul că plânge, atunci și-a adus aminte că are copil: „Vai, dar eu mai am și copil?!”. Prin astfel de necazuri trecea familia rămasă acasă, dar, prin credință și cu ajutorul lui Dumnezeu, răzbăteau prin acele vremuri atât de tulburi.

Apoi, în anul 1944 luptele s-au apropiat de teritoriul țării noastre și frontul a stat mai mult timp în preajma satului Stănița. Peste tot erau tranșee și oamenii au trebuit să treacă prin multe bombardamente, alergând dintr-un loc în altul ca să se adăpostească. În aceste condiții, părinții nu puteau să-l ajute prea mult pe băiatul plecat la studii la oraș, așa încât de multe ori nu-și putea plăti taxele, iar alteori suferea de foame și purta haine care îi rămăneau mici.

Pe lângă toate acestea, a mai fost greu pentru el, un copil nevinovat și neîncercat, să se obișnuiască cu viața de oraș, cu tentațiile ei. Însă printre multele gazde pe care le-a avut, tânărul Ioan a stat și la un preot la care s-a întărit în credință, văzând evlavie celui slujitor al lui Dumnezeu și viața sa de rugăciune. Aici a prins și